

Alho ym.: Ehdotus laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan, että lakiin toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi lisätään säännös tupakkatuotteiden maahantuojan, valmistajan ja myyjän oikeuksia ja velvollisuuksia tuotteiden markkinoinnissa. Kuluttajansuojalain ja tuotevastuulain mukaan valmistajan, maahantuojan ja myyjän tulee informoida kuluttajaa tuotteiden oikeasta käyttötavasta ja käyttöön mahdollisesti liittyvistä vaaroista. Tupakkalaki puolestaan kieltää kuluttajaan kohdistuvan mainonnan ja muun myynnin edistämisen. Tupakkateollisuus tulkitsee näiden lakien muodostamaa kokonaisuutta siten, että maahantuojalla, valmistajalla ja myyjällä ei ole lainsäädäntöön perustuvaa velvollisuutta tiedottaa kuluttajalle tupakkatuotteiden suositeltavasta käytöstä ja käyttöön liittyvistä vaaroista. Teollisuus katsoo, että tupakkalaki suorastaan kieltää tällaisen viestinnän kuluttajalle.

Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi (693/76) eli ns. tupakkalaki, kuluttajansuojalaki (38/78) ja tuotevastuulaki (694/90) säätelevät tupakkatuotteiden maahantuojan, valmistajan ja myyjän oikeuksia ja velvollisuuksia tuotteiden markkinoinnissa. Kuluttajansuojalain ja tuotevastuulain mukaan valmistajan, maahantuojan ja myyjän tulee informoida kuluttajaa tuotteiden oikeasta käyttötavasta ja käyttöön mahdollisesti liittyvistä vaaroista. Tupakkalaki puolestaan kieltää kuluttajaan kohdistuvan mainonnan ja muun myynnin edistämisen. Tupakkateollisuus tulkitsee näiden lakien muodostamaa kokonaisuutta siten, että maahantuojalla, valmistajalla ja myyjällä ei ole lainsäädäntöön perustuvaa velvollisuutta tiedottaa kuluttajalle tupakkatuotteiden suositeltavasta käytöstä ja käyttöön liittyvistä vaaroista. Teollisuus katsoo, että tupakkalaki suorastaan kieltää tällaisen viestinnän kuluttajalle.

Tupakkalakia säädettäessä ei ollut tarkoituksena rajoittaa maahantuojan, valmistajan ja myyjän velvollisuutta antaa kuluttajalle tosiasia-informaatiota tupakkatuotteen käyttötavasta ja vaikutuksista. Tupakkalaki koskee ensisijaisesti viranomaisen velvollisuuksia ja rajoittaa tupakkateollisuuden mahdollisuuksia mainontaan ja myynnin edistämiseen.

Lainsäätäjän tietoisena tarkoituksena ei ole ollut vapauttaa tupakkatuotteiden maahantuojia, valmistajia ja myyjiä kuluttajansuojalain ja tuotevastuulain tarkoittamasta informaatiovelvollisuudesta. Kun kansanterveyden kannalta

erittäin tärkeässä asiassa on esiintynyt ristiriitaisia tulkintoja, on välttämätöntä kiireellisesti selvittää mainittujen lakien suhdetta toisiinsa.

Kuluttajansuojalain ja tuotevastuulain velvoitteet kuluttajan informoisesta koskevat myös tupakkatuotteiden valmistajia, maahantuojia ja myyjiä. Näiden informaatiovelvollisuuden selkiyttämiseksi ehdotetaan tupakkalakiin uutta pykälää, jossa velvoitetaan tupakkatuotteiden maahantuojaa, valmistajaa ja myyjää huolehtimaan siitä, että kuluttaja saa riittävän selkeän ja yksityiskohtaisen tiedon tuotteen oikeista käyttötavoista ja käyttöön liittyvistä vaaroista.

Tupakkalain ja -asetuksen nojalla tupakkatuotteiden pakkauksiin on painettu sosiaali- ja terveyshallituksen tarkemmin määrittelemä varoitus, haitallisuusluokituksen merkintä ja tietoja haitta-aineiden pitoisuuksista tupakkatuotteissa. Maahantuojan, valmistajan ja myyjän informaatiovelvollisuuden korostamiseksi ja selkiyttämiseksi on tarkoituksenmukaista muuttaa käytäntöä siten, että nämä vastaavat kaikessa pakkauksessa olevasta informaatiosta. Tällöin maahantuojan, valmistajan ja myyjän on yksiselitteisesti huolehdittava siitä, että kuluttajat saavat kuluttajansuojalain ja tuotevastuulain tarkoittaman informaation.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 13 päivänä elokuuta 1976 annettuun lakiin (693/76) uusi näin kuuluva 8 a §:

8 a §

Tupakkatuotteiden mainontaa ja muuta myynnin edistämistä koskevan kiellon estämättä tupakkatuotteiden maahantuojan, valmistajan ja myyjän tulee huolehtia siitä, että kuluttajat saavat riittävän yksityiskohtaisesti ja selkeästi kulut-

tajansuojalain ja tuotevastuulain mukaisen tiedon tuotteen oikeasta käyttötavasta ja tuotteen vaikutuksista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1992.

Helsingissä 18 päivänä helmikuuta 1992

Arja Alho
Päivi Varpasuo
Lea Savolainen
Jorma Huuhtanen
Leea Hiltunen

Claes Andersson

Eeva-Liisa Moilanen
Leena Luhtanen
Maija Rask
Hannu Kemppainen
Maija-Liisa Lindqvist

Marjut Kaarilahti
Ben Zyskowitz
Arja Ojala
Jukka Vihriälä
Riitta Kauppinen

Outi Ojala